



## Jaarplan activiteiten Archeologie in 2026

Dit jaarplan is vastgesteld door het CCvD op 10 december 2025  
Dit jaarplan is bekrachtigd door het SIKB-bestuur 13 februari 2026

Versie: Definitief  
Datum: 13 februari 2026

## Inhoudsopgave

<b>Inhoudsopgave</b>	<b>2</b>
<b>1 Missie, werkwijze en activiteiten SIKB</b>	<b>3</b>
<b>2 Trends in het werkveld archeologie 2026 - 2028</b>	<b>3</b>
<b>3 Scope werkveld archeologie SIKB en CCvD Archeologie</b>	<b>4</b>
<b>4 Terugblik op het jaar 2025</b>	<b>4</b>
<b>5 Programmalijnen archeologie 2026-2026</b>	<b>6</b>
<b>5 Jaarplan Archeologie 2026</b>	<b>7</b>

*Foto voorzijde: SIKB - Gemeentelijk depot Nijmegen*

## 1 Missie, werkwijze en activiteiten SIKB

In de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (verder te noemen SIKB) werken overheid en bedrijfsleven duurzaam samen aan kwaliteit van de praktijk van archeologie en bodem en de borging en ontwikkeling van kwaliteit en kennis daarover. SIKB is de netwerkorganisatie waar publieke en private partners die werkzaam zijn in deze werkgebieden samenkomen. Die balans tussen de partners is een essentieel element in de centrale positie die SIKB in het netwerk inneemt. SIKB functioneert daarbij als interface en bruggenbouwer met als doel om in gezamenlijkheid tot duidelijke en werkbare afspraken te komen voor bodem en archeologie. SIKB biedt een effectieve mix van instrumenten voor de uitvoeringspraktijk. We staan middenin de sectoren die we bedienen en we bieden een betrouwbaar platform. SIKB is een platform voor overleg. We signaleren, duiden en monitoren ontwikkelingen, en zorgen voor actuele, passende, doelgerichte instrumenten, waar nodig in samenwerking met andere partners. We zorgen voor kennisborging, -doorwerking daarvan in de praktijk en ontwikkeling, gericht op de kwaliteit van de uitvoering.

Bij de activiteiten van SIKB staan de volgende uitgangspunten centraal:

- Aandacht voor ervaring en vakbekwaamheid van alle betrokkenen;
- Uitwisselen van kennis en doorwerking van kennis naar de praktijk;
- Samen werken aan duidelijke werkafspraken;
- Borging van kwaliteit.

Werken aan kwaliteitsverbetering is werken met mensen. Het vraagt om een goed samenwerkingsproces waarin alle belangen en relevante (praktijk)kennis worden betrokken. Bij het opstellen en beheren van kwaliteitsrichtlijnen (accreditatieschema's en beoordelingsrichtlijnen met bijbehorende protocollen) is het organiseren van deze processen de standaardwerkwijze van SIKB.

Kwaliteitsborging ontwikkelt zich voortdurend. Dit komt niet alleen voort uit wet- en regelgeving. Ook signalen uit het werkveld en soms de maatschappij nodigen uit tot verdieping en verbreding van de thema's waarin SIKB actief is.

Bij al deze werkzaamheden is samenwerking met andere partijen in het werkveld van groot belang. Samenwerking gebeurt onder meer op het vlak van SIKB datastandaarden voor de uitwisseling van digitale data in de domeinen Bodem, Water en Archeologie, inclusief het bevorderen van het gebruik van deze standaarden. Deze standaarden maken foutloze uitwisseling van digitale gegevens binnen de gehele keten (inzameling/verzamen – verwerking – besluitvorming) mogelijk en bieden een belangrijke voorwaarde voor toekomstig (wetenschappelijk) vervolgonderzoek.

## 2 Trends in het werkveld archeologie 2025 - 2030

Het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie wil het werkveld faciliteren met kennis en instrumenten die nodig zijn om adequaat in te spelen op de huidige wetgeving, maar ook op de maatschappelijke trends die relevant zijn voor de archeologie. Op dit moment zijn binnen de werkvelden en in het ruimtelijk domein onder meer de volgende trends aan de orde:

- Verduurzaming, klimaatverandering en -adaptatie, verdroging, biodiversiteit;
- Toenemende aandacht voor publieksparticipatie;
- Toenemend belang van digitaal werken vanwege informatisering van de samenleving; inclusief het gebruik van AI;
- Aandacht voor inhoudelijke kwaliteit en vernieuwing van archeologisch onderzoek (nadruk op vraaggestuurd werken);
- *Science based* archeologie zoals Isotopenonderzoek, DNA onderzoek, computertoepassingen en inzet van instrumenten zoals inzet drones en 3D/4D technieken;
- Meer nadruk op integraal en interdisciplinair werken: toenemende nadruk op afstemming tussen beleidsvelden bij besluitvorming over archeologie gerelateerde werkzaamheden, med
- Toenemende aandacht voor erfgoed op zee- en rivierbodems;

### 3 Scope werkveld archeologie SIKB en CCvD Archeologie

Het werkveld archeologie binnen SIKB omvat momenteel de volgende thema's:

- Archeologisch veldwerk, specialistisch onderzoek en depotbeheer (land- en waterbodems);
- Bureauonderzoek en Programma van Eisen (land- en waterbodems)
- Vindhetverleden.nu – E-RIHS<sup>1</sup> (wel archeologie, maar valt buiten scope kwaliteitssysteem/besluitvorming CCvD)

Het CCvD Archeologie richt zich op de volgende doelgroepen: uitvoerende partijen, overheden, opdrachtgevers.

Het CCvD Archeologie zet de volgende instrumenten in om samen de kwaliteit van de uitvoering van archeologie en het (water-) bodembeheer te borgen en waar mogelijk te verbeteren:

- Kennisoverdracht (webinars, websites, publicaties, themabijeenkomsten, waar mogelijk in samenwerking met anderen);
- Duidelijke, op de praktijk gerichte werkafspraken via richtlijnen (protocollen, leidraden, handreikingen zowel digitaal als in analoge vorm);
- Borging van de werkafspraken (certificering, accreditatie);
- Borging van kennis, aansluiten bij kennisbehoefte (actorregistratie met verplichte nascholing);
- Ondersteuning en ondersteunende tools (helpdesksessies, websites, pakbon).

### 4 Terugblik op het jaar 2025

Dit hoofdstuk geeft de *highlights* van door SIKB uitgevoerde werkzaamheden op het gebied van archeologie in 2025. Een meer gedetailleerd overzicht van de uitvoering van de activiteiten van het jaarplan 2025 is weergegeven in tabel 1.

---

<sup>1</sup> [European Research Infrastructure Heritage Science](#)

### *KNA & BRL SIKB 4000*

In 2025 is verder invulling gegeven aan instrumenten die als doel hebben kennis over het kwaliteitssysteem en elkaars rollen te verbeteren. Dat is gedaan door het ontwikkelen van zes factsheets voor de archeologische uitvoeringspraktijk. De gedachte is dat feitelijke informatie voor verschillende doelgroepen in het proces over een aantal onderwerpen zoals deponeren en rollen en verantwoordelijkheden helpt bij een meer kwalitatieve en gestroomlijnde uitvoering.

Actualisatie van de KNA stond *on hold*.

In 2025 waren er binnen het **Actorregister** vooral helpdeskvragen en het erkennen van nascholingsactiviteiten. Er zijn vervolgstappen gezet bij het breder bekend maken van **ArcheoAgenda** met het brede aanbod aan nascholing en zichtbaarheid van erkende nascholing Actorregister.

In 2025 zijn de geactualiseerde **KNA leidraden Inventariserend veldonderzoek**: karterend booronderzoek en proefsleuvenonderzoek en is verder geschreven aan de nieuwe leidraad voor **Verkennd onderzoek**. Naar verwachting kunnen de eerstgenoemden in 2026 worden vrijgegeven voor gebruik.

In 2025 is de **KNA Leidraad Gebouwplattegronden** gereed gekomen. Deze leidraad stimuleert een thematische, vraaggestuurde aanpak waarbij de mens achter de plattegrond centraal staat. Door gericht te onderzoeken – bijvoorbeeld hoe gebouwen zijn gebouwd, gebruikt of afgebroken – wordt meer kennis ontsloten. Naast archeologen is de leidraad ook relevant voor studenten, vrijwilligers, opdrachtgevers en docenten.

In 2025 is de geheel vernieuwde **handreiking Samenloop Archeologie en Explosievenopsporing** gereed gekomen – een update van de versie uit 2012. Het bevat duidelijke richtlijnen en praktijkvoorbeelden over hoe deze samenwerking vorm kan krijgen. Met de toevoeging van actuele wet- en regelgeving en een sterke focus op praktische toepasbaarheid, biedt de Handreiking houvast voor opdrachtgevers, archeologen en explosievenopspoorders.

De voorbereidingen op de nieuw te vormen **Programmaraad Archeologie** zijn in volle gang. SIKB heeft de afgelopen periode gesprekken gevoerd met diverse betrokken partijen over de vorming van de nieuwe Programmaraad. Op basis daarvan is een profiel voor de voorzitter opgesteld en is een reglement voor de raad uitgewerkt. Deze documenten zijn gedeeld met de stakeholders, met het verzoek om een vertegenwoordiger aan te wijzen.

Naar verwachting zal de Programmaraad in het eerste kwartaal van 2026 voor het eerst bijeenkomen.

### *Digitaal werken*

In 2025 organiseerde SIKB een tweede editie van het **online seminar over 'Digitaal werken in de archeologie** voor specialisten, archeologen en (transito)depotbeheerders'. Het seminar, met meer dan 100 deelnemers, was bedoeld voor (KNA-)specialisten, archeologen, certificaathouders, deponhouders en depotbeheerders. De bijeenkomst bestond uit een plenair deel met aansluitend verschillende workshops. Ten behoeve van dit seminar is een filmpje ontwikkeld **'Van Vondst naar Pakbon'** dat in het kader van kennis duurzaam ingezet kan worden via SIKBTV en wordt gewerkt aan een Q & A.

Het digitaal werken heeft voorts in het teken gestaan van het actueel houden via het CCvD Datastandaarden en de werkgroep 0102. Ook de aansluiting van gemeentelijke depots is en blijft actueel.

#### *Kennisuitwisseling*

In 2025 organiseerde SIKB samen met de RCE twee **Kennisdialogen** over het toepassen van **natuurwetenschappelijk onderzoek** in de Archeologische Monumentenzorg (AMZ); thema's waren Textiel uit archeologische context en Gebruikssporenanalyse. Dit in het kader van het E-RIHS project Samen Kennis Maken en de digitale wegwijzer vindhetverleden.nu. Ook was SIKB inhoudelijk en organisatorisch betrokken bij **het Grote Archeo Science Fest** dat in het kader van de Nederlandse E-RIHS projecten archeologie werd georganiseerd. De meer dan 400 bezoekers konden onder andere luisteren naar internationale sprekers, deelnemen aan interactieve sessies, live demonstraties bijwonen, bijvoorbeeld van onderzoek met drones, en het erfgoed letterlijk van dichtbij ervaren.

In 2025 was de **KNA Gebruikersgroep** actief met drie bijeenkomsten.

In 2025 organiseerde **SIKB de jubileum editie van het jaarcongres** onder de titel 'Bij de tijd' met een breed en discipline-overstijgend programma en drie deelsessies archeologie.

## **5 Programmalijnen archeologie 2025-2030**

Het programma Archeologie richt zich in de komende jaren (2025-2030) op de volgende programmalijnen:

1. Kennisuitwisseling en doorwerking van kennis naar de praktijk;
2. Een effectief en actueel stelsel;
3. Effectiviteit van de instrumenten;
4. Bevorderen van digitaal werken.

#### *Ad 1) Kennisuitwisseling en doorwerking van kennis naar de praktijk;*

- Bevorderen van inhoudelijke (praktijk)kennis en kennis van het archeologisch proces (kennis over rollen en verantwoordelijkheden);
- Bevorderen van permanente educatie gericht op de behoefte van alle KNA actoren;
- Organiseren van dialogen tussen (natuur)wetenschappelijk specialisten en archeologen (uitvoerend/beleid).

#### *Ad 2) Een effectief en actueel stelsel*

De activiteiten in deze programmalijn zijn gericht op het samenspel en samenwerking binnen het kwaliteitszorgsysteem en het bestel. De activiteiten in deze programmalijn hebben verder tot doel om te borgen dat de documenten en tools in de archeologie blijven voldoen aan de volgende criteria:

- Inhoudelijk actueel;
- Betrouwbaarheid van de analoge/digitale gegevens;

- Goede leesbaarheid en aantrekkelijk voor de gebruikers;
- KNA als basis voor proceskwaliteit en via de eisen aan actoren ook inhoudelijke kwaliteit/goede contractvorming/opdrachten.

#### *Ad 3) Effectiviteit van de instrumenten voor alle betrokkenen*

Binnen deze programmalijn worden activiteiten uitgevoerd gericht op:

- Doorlopend verbeteren van het kwaliteitssysteem;
- PM Vervolg op uitkomsten van verkenningen (Ba/Ma, status van de protocollen)
- Faciliteren van de bevoegde overheid als eisensteller en toetser;

#### *Ad 4) Programmalijn digitaal werken*

- Informeren over digitaal werken in de archeologie;
- Het efficiënt en foutloos uitwisselen van digitale gegevens;
- Verder vormgeven en verbeteren van de digitale infrastructuur in de archeologie;
- Betrouwbaarheid van digitale gegevens.

## 5 Jaarplan Archeologie 2026

De geplande activiteiten op het gebied van archeologie voor de vier geschetste programmalijnen zijn weergegeven in de onderstaande tabellen.

Sommige projecten lopen door van 2025 naar 2026 en zijn daarmee niet nieuw. Het CCvD heeft voor 2026 ingestemd met een aantal (nieuwe) projecten en activiteiten. De met een \* gemarkeerde activiteiten gaan (deels) ten laste van het projectbudget.

<b>Tabel 1 Doorlopende activiteiten in 2026</b>		
1	<b>KNA/BRL</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Implementatie /communicatie 6 KNA Factheets)</li> <li>- Deponeren en follow up binnen het kwaliteitssysteem (uitkomsten gespreken o.l.v. RCE/OCW)</li> <li>- Eventuele opvolging verbetering KNA</li> </ul>	Instrumentarium
2	<b>Actualiseren KNA Leidraad Algemene Standaard Boorbeschrijving (ASB)</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- De actualisatie is in uitvoering i.s.m. TNO, naar verwachting in 2026 gereed met een openbare reactieronde.</li> </ul>	Instrumentarium
3	<b>Follow up onderzoek scholingsbehoefte onder KNA Actoren</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Uitbreiden Actorregister met overzicht erkende nascholingsactiviteiten</li> </ul>	Instrumentarium
4	<b>KNA Leidraden:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Leidraad Verkennend onderzoek</li> <li>- Leidraad Archeozoologisch onderzoek</li> </ul>	Instrumentarium

5	<b>Handreiking Omgaan met menselijke resten</b> - Gereed: 2026	Instrumentarium
6	<b>KNA Factsheets: afronden, vaststellen en bekend maken</b> 1. Programma van Eisen 2. Rol bevoegd gezag 3. Specialistisch Onderzoek 4. Contractvorming in de archeologie (doelgroepen: CH, OG en BG) 5. Deponeren 6. Innovatief onderzoek (wat is er allemaal mogelijk, inspiratie, verwijzen)  - Doel is stimuleren van kennis over rollen en bevoegdheden binnen het kwaliteitssysteem en verbeteren van zowel proceskwaliteit, besluitvorming als de inhoudelijke kwaliteit.	Instrumentarium
<b>Nieuwe initiatieven 2026</b>		
7*	<b>Handreiking Behoud in situ</b> - Als uitkomst van gesprekken over de KNA 5.0 is ook de wens geuit om te verkennen hoe Fysiek Beschermen weer een plek zou kunnen krijgen binnen het Kwaliteitszorgsysteem. Hierover is advies uitgebracht aan het CCvD. - In 2026 zal een Handreiking Behoud in situ ontwikkeld worden.	Instrumentarium
8*	<b>KNA Waarderingsystematiek</b> - Bij de afweging of een archeologische vindplaats behoudenswaardig is, wordt al 25 jaar de huidige KNA waarderingsystematiek toegepast. Het CCvD Archeologie heeft kenbaar gemaakt dat het tijd is om naar deze systematiek te kijken. - Voorstel aan het CCvD: Uitvoeren van een verkenning naar de huidige systematiek met een raadgevend advies aan het CCvD	Instrumentarium
9*	<b>Actualiseren KNA Leidraad Eerste Hulp bij Kwetsbare vondsten</b> - De waaier Eerste Hulp Bij Kwetsbare Vondsten (EHBKV) is misschien wel de meest populaire SIKB-publicatie onder archeologen en studenten (SAXION). Juist het feit dat het een praktische hanteerbare KNA leidraad is voor gebruik tijdens het veldwerk maakt het tot een succesnummer. - Deze waaier is al meermaals herdrukt en is nu niet leverbaar. - Aangezien de vraag groot blijft, met name op congressen zoals de Reuvensdagen, alsook de thematiek onverminderd actueel is, wordt dan ook een herdruk voorgesteld. Als we echter kijken naar de huidige versie, die dateert van 2014, dan zien we dat met de foto's toe zijn aan een upgrade. Inhoudelijk zou het ook goed kunnen zijn dat er een verbeteringslag mogelijk is, gelet op voortschrijdend inzicht wat betreft conserveringstechnieken. Daarom wordt tevens een actualisatie op inhoud van de waaier voorgesteld.	

10*	<b>Evaluatie Toetsende Instellingen – Actorregister</b> SIKB zal in 2026 een evaluatie laten uitvoeren op de toets - toelating Actorregister.	
11	<b>Ontwikkelen van archeologische onderzoeksvragen voor specialistisch onderzoek</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ontwikkelen van een set van relevante onderzoeksvragen &amp; operationalisering daarvan (o.a. technieken)</li> <li>- Start met archeozoologische onderzoeksvragen en hun operationalisering in de AMZ in samenloop met de nieuwe KNA leidraad archeozoologisch onderzoek (in uitvoering). Daarna kan uitbreiding plaatsvinden</li> <li>- PM aanvraag via het Innovatieplatform &amp; fonds/niet ten laste van projectbudget</li> </ul>	Instrumentarium
12	<b>ArcheologieAcademie</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ontwikkelen leerplatform met kennisaanbod over- en voor de archeologie. Deze is vergelijkbaar met de bestaande <a href="#">BodemBreed Academie</a> voor bodembeheer en waterbodembeheer.</li> <li>- De Archeologie Academie vormt met nieuw te ontwikkelen bij-nascholing een aanvulling op het bestaande aanbod en faciliteert de mogelijkheid om in samenhang aanvullend onderwijs te ontwikkelen en volgen. De Archeologie Academie sluit hiermee aan bij het idee van <a href="#">Leven Lang Ontwikkelen</a>.</li> <li>- In dit kader ontwikkelen e-learning (oa digitaal werken</li> <li>- PM aanvraag via aanvullende subsidie/fonds/niet ten laste van projectbudget.</li> </ul>	Instrumentarium

Tabel 2 Overzicht van activiteiten per programmaliijn			
	Titel	Aard	Status
<b>1</b>	<b>Programmaliijn digitaal werken</b>		
	- E-learning digitaal werken in de archeologie voor depotbeheerders	Instrumentarium/ bevorderen kennis	Nieuw
<b>2</b>	<b>Programmaliijn Kennisuitwisseling</b>		
	- E-RIHS Samen kennis maken: Organiseren nieuwe kennisdialogen (mogelijk in nieuwe vorm) - Ontwikkelen van archeologische onderzoeksvragen voor specialistisch onderzoek - Actueel houden van vindhetverleden.nu - Actueel houden ArcheoAgenda - Ontwikkelen ArcheologieAcademie	Instrumentarium/ bevorderen kennis	Voltooid/vervolg
<b>3</b>	<b>Programmaliijn Effectiviteit van de instrumenten</b>		

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Vervolg positie Ba/Ma kwaliteitssysteem (PM)</li> <li>- Depotbeheer (follow up gesprekken)</li> <li>- Actualiseren KNA protocol Depotbeheer</li> <li>- KNA Waarderingsystematiek</li> <li>- Handreiking Behoud in situ</li> <li>- Evaluatie op toets Actorregister</li> </ul>	Instrumentarium Bevorderen stelsel/draagvlak	Vervolg
<b>4</b>	<b>Programmalijs Effectief stelsel</b>		
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- KNA Factsheets publiceren en bekend maken,</li> </ul>	Instrumentarium/ bevorderen kennis	Nieuw

Tabel 3 Overzicht van (doorlopende) activiteiten programmabureau		
Titel	Aard	Status
<b>Commissie opleidingen/ erkennen opleidingen</b>	Instrumentarium	Doorlopend
<b>Nieuwsbrief Ondertussen in de Archeologie</b>	Bevorderen stelsel/draagvlak	Doorlopend
<b>SIKB Jaarcongres</b>	Bevorderen stelsel/draagvlak/ netwerk	Doorlopend
<b>Actorregistratie en ArcheoAgenda</b>	Instrumentarium	Doorlopend
Helpdesk en onderhoud/nascholing	Instrumentarium	Doorlopend
<b>CCvD Archeologie</b>	Instrumentarium	Doorlopend
CCvD Vergaderingen (4 regulier)		
<b>Programmaraad Archeologie</b> (nieuw)	Instrumentarium	Doorlopend
Vergaderingen (2x fysiek, 2x online)		
<b>Overleg certificerende-toetsende instellingen</b>		
Harmonisatie-overleggen CI-TI (4 overleggen)	Instrumentarium	Doorlopend
<b>KNA Gebruikersgroep</b>		
Gebruikersgroep overleggen (2 overleggen)	Instrumentarium	Doorlopend
<b>SIKB 0102</b>		
Vaste technische werkgroep SIKB 0102	Instrumentarium	Doorlopend
Begeleidingscommissie SIKB 0102	Instrumentarium	Doorlopend
<b>Overige activiteiten in 2026</b>		
Deelname Groot Reuvensoverleg (2x) PM Innovatieplatform	Bevorderen stelsel/draagvlak	Doorlopend
Deelname aan overleg OCW/Stelsel	Bevorderen stelsel/draagvlak	Doorlopend